

سال دوازدهم، شماره ۴۶، پاییز ۱۳۹۱

خبرنامه

انجمن حشره‌شناسی ایران

سخنی با اعضای محترم

با درود فراوان به اعضای محترم انجمن حشره‌شناسی ایران، چهل‌وششمین شماره‌ی خبرنامه با تغییراتی تقدیم می‌شود.

چنان‌که در بخش اخبار انجمن در شماره‌ی قبل هم ذکر شد، از این پس خبرنامه تنها به صورت نسخه‌ی دیجیتالی تهیه شده و علاوه بر ارسال به آدرس‌های الکترونیکی اعضا، در تارنمای انجمن نیز قابل دسترسی خواهد بود. از این رو از کلیه‌ی سرورانی که مایل به چاپ مطالب، اخبار و تصاویر رنگی و سیاه و سفید از حشرات و یا فعالیت‌های صحرایی حشره‌شناسان در خبرنامه می‌باشند، درخواست می‌شود مطالب و تصاویر را به آدرس mozaffarian@iripp.ir ارسال فرمایند.

با سپاس - دبیر خبرنامه

اخبار انجمن (معصومه مقدم، دبیر انجمن حشره‌شناسی ایران)

■ انجمن حشره‌شناسی ایران در نظر دارد به منظور آموزش و ارتقای کیفی سطح علمی اعضا، دانشجویان، کارشناسان، محققین مراکز تحقیقاتی، اساتید و سایر علاقمندان با همکاری استادان و محققین گیاه‌پزشکی داخلی و خارجی، نسبت به برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی عملی اقدام نماید. جهت اطلاع بیشتر، اعضای محترم می‌توانند به تارنمای انجمن حشره‌شناسی ایران مراجعه نمایند.

■ انجمن حشره‌شناسی ایران جهت ارتباط هرچه بیشتر دانشجویان کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه‌های مختلف حشره‌شناسی، اقدام به تشکیل شاخه‌ی

دانشجویی انجمن کرده‌است. علاقه‌مندان می‌توانند جهت اطلاع بیشتر به تارنمای انجمن حشره‌شناسی مراجعه نمایند.

■ کتابخانه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران با حدود ۱۵۰ عنوان مجله در زمینه‌های مختلف حشره‌شناسی، یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های ایران در زمینه‌ی حشره‌شناسی (به‌ویژه رده‌بندی حشرات) می‌باشد. فهرست مجلات به ترتیب حروف الفبا همراه با شماره‌ی جلد و سال انتشار برای هر نشریه، در تارنما در حال کامل شدن است. علاقه‌مندان می‌توانند در صورت درخواست مقاله، با تکمیل فرم مربوطه و ارسال از طریق پست الکترونیکی انجمن، اسکن آن را از طریق ایمیل دریافت نمایند.

■ کمیته واژه‌یابی حشره‌شناسی ایران در طی سه سال فعالیت خود و با همکاری آقایان دکتر عزیز خرازی پاکدل، مهندس علی پازوکی، دکتر جعفر محقق نیشابوری، دکتر ابراهیم ابراهیمی و دکتر شهاب منظری به طور منظم هفته‌ای یک روز تشکیل جلسه می‌دهد که حاصل این تلاش‌ها، تاکنون دو کتاب واژه‌نامه‌ی حشره‌شناسی (معادل‌های فارسی و تعریف‌ها) کتاب اول: ریخت‌شناسی بیرونی (آقایان دکتر عبایی و دکتر رضوانی در این بخش حضور داشته‌اند). کتاب دوم: ریخت‌شناسی درونی، به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ منتشر نموده‌است. در حال حاضر نیز واژه‌یابی در زمینه‌ی واژگان رده‌بندی در دست تهیه می‌باشد. علاقه‌مندان می‌توانند جهت دسترسی به دو کتاب منتشرشده با انجمن حشره‌شناسی مکاتبه کنند.

■ در جلسه ماهانه هیات مدیره‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران مورخ ۱۳۹۱/۹/۷ از جناب آقای دکتر علی اکبر سلطانی از پیشکسوتان حشره‌شناسی ایران و عضو افتخاری

انجمن دعوت به عمل آمد و در یک نشست صمیمانه از خدمات علمی باارزش ایشان با اهدای لوح تقدیر قدردانی شد. زندگی‌نامه‌ی خدمتی ایشان پیش از این در خبرنامه شماره ۱۲ زمستان ۱۳۸۱ انجمن حشره‌شناسی ایران به چاپ رسیده‌است.

یافته‌های پژوهشی

■ توصیف گونه‌ی جدیدی از زنبورهای پارازیتوئید جنس *Ormyrus* (Ormyridae) در ایران. طی بررسی فون زنبورهای پارازیتوئید جنس *Ormyrus* در ایران، ۱۱ گونه گزارش شد که گونه‌های زیر برای نخستین بار از کشور گزارش شدند:

O. bingoliensis Doğanlar
O. bucharicus Zerova
O. cupreus Askew
O. diffinis (Fonscolombe)
O. discolor Zerova
O. wachtli Mayr

به علاوه گونه‌ی جدیدی با نام *Ormyrus pallens* Lotfalizadeh & Askew n. sp. نام‌گذاری و توصیف شد. این گونه به دلیل رنگ زرد تمام بدن، گونه‌ای منحصر به فرد است چرا که در همه گونه‌های این جنس رنگ‌های متالیک غالب است. اطلاعات تکمیلی در این زمینه در مقاله‌ی زیر آمده است:

LOTFALIZADEH, H., ASKEW, R.R., FUENTES-UTRILLA, P. & TAVAKOLI, M. 2012. The species of *Ormyrus* Westwood (Hymenoptera: Ormyridae) in Iran with description of an unusual new species. *Zootaxa* 3300: 34-44.

نمونه‌های تیپ گونه‌ی جدید که پارازیتوئید زنبورهای گال‌زای بلوط می باشد، در موزه حشره‌شناسی هایک میرزیانس نگه‌داری می‌شوند (حسین علی لطفعلی زاده، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی تبریز).

■ گزارش یک جنس جدید از خانواده‌ی *Latridiidae* از ایران:

در نمونه برداری‌هایی که به منظور شناسایی فون کنه‌ها و حشرات خشکبار در آذربایجان غربی در سال ۱۳۹۰ انجام شد، حشراتی از خانواده‌های *Latridiidae*, *Silvanidae*, *Dermestidae* و *Laemophloeidae* از راسته‌ی *Coleoptera* جمع‌آوری و توسط خانم هیوا ناصرزاده شناسایی شدند که گونه و جنس *Latrididus perminutus* C. Johnson, 1977 از خانواده‌ی *Latridiidae* برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود (فریبا اردشیر، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور).

■ اولین گزارش از وجود رده *Symphyla* در ایران:

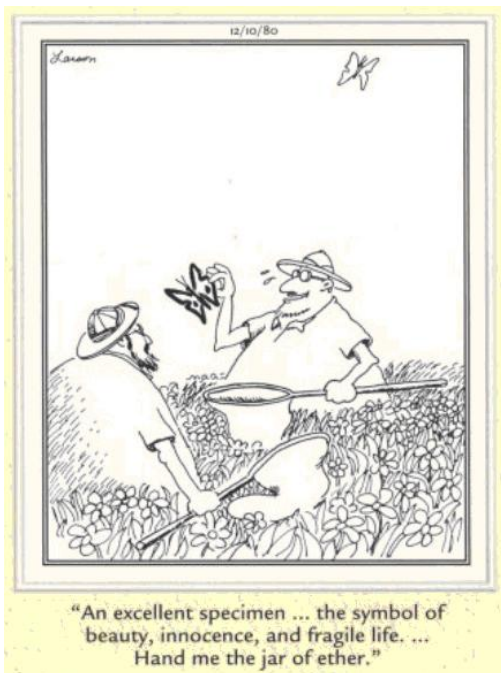
رده *Symphyla* بندپایانی هستند که شاید نزدیکترین گروه به رده شش‌پایان (*Hexapoda*) باشند. این بندپایان شبیه صدپاها و هزارپاها بوده و مجموع آنها گروه *Myriapoda* را تشکیل می‌دهند. بندپایان *Symphyla* بدن باریک و سفیدی به طول ۱ تا ۸ میلی‌متر دارند. به‌طور معمول دارای ۱۰ تا ۱۲ جفت پا بوده و در جاهای مرطوب مانند خاک‌های هوموس‌دار، زیر سنگ‌ها و در چوب‌های درحال فساد زندگی می‌کنند. حدود ۲۰۰ گونه از این رده تاکنون در جهان شناخته شده‌است، اما تعداد بسیار کمی از این موجودات در قاره‌ی آسیا یافت شده‌اند و از ایران هیچ گزارشی از آنها تا پیش از این تحقیق در دست نبود. در این تحقیق که توسط آقای محمدرضا کاویانپور دانشجوی کارشناسی ارشد گروه گیاه‌پزشکی شهید چمران اهواز، زیر نظر اینجانب انجام شد، دو گونه *Symphyla* از خاک‌های استان اصفهان جمع‌آوری و به کمک دکتر Scheller از کشور سوئد شناسایی شدند. گونه‌ی اول به نام *Symphylella vulgari* شناسایی شد که پراکنش زیادی در سطح جهانی دارد و گونه‌ی دوم نیز گونه‌ی جدیدی برای دنیا تشخیص داده شد و به نام *Scolopendrellopsis*

persicus Scheller, 2011 نام‌گذاری شد. نتایج این تحقیق در مجله‌ی Zootaxa به چاپ رسید (مهدی اسفندیاری، دانشگاه شهید چمران اهواز).

■ اصلاح گزارش منتشر شده در مجموعه مقالات بیستمین کنگره‌ی گیاه‌پزشکی. گونه‌ی گزارش شده در صفحه‌ی ۹۴، جلد اول مجموعه مقالات بیستمین کنگره‌ی گیاه‌پزشکی ایران با عنوان "اولین گزارش گونه‌ی *Pipiza bimaculata* Meigen, 1822 (Diptera: Syrphidae) از ایران" صحیح نبوده و مربوط به اشتباه در اصلاح نسخه ابتدایی ارسال شده به دفتر کنگره می‌باشد. لازم به ذکر است گونه‌ی مذکور تاکنون از ایران جمع‌آوری و شناسایی نشده‌است. نسخه‌ی اصلاح‌شده‌ی خلاصه مقاله‌ی فوق در صفحه ۸۴ و با نام *Pipiza accola* Violovitsh منتشر شده است (ابراهیم گیلاسیان، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور).

حشره‌شناسی پرهیز کنند. هم‌چنین لازم است در انتخاب نشریه‌ای که یک مقاله علمی قرار است در آن منتشر شود دقت کافی اعمال شود. بخشی از این نشریات را حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه صنعتی اصفهان فهرست کرده‌است (مجلات مرتبط با بخش کشاورزی آن فهرست، در شماره‌ی قبل خبرنامه چاپ شد) و چندین نشریه در زمینه‌ی حشره‌شناسی را می‌توان به آن افزود. یادآور می‌شود هم‌اکنون اغلب هیات‌های ممیزه در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، به مقالات منتشر شده در مجلات نامعتبر و یا مشترک با افراد دارای اشتها به عدم صداقت، نه تنها امتیازی اختصاص نمی‌دهند، بلکه این‌گونه انتشارات را نقطه‌ی ضعفی در پرونده‌ی عضو هیات علمی در نظر می‌گیرند. (ابراهیم ابراهیمی، بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور)

شوخی حشره‌شناسی

گری لارسون (Gary Larson)، کاریکاتوریست، متولد ۱۹۵۰ و تحصیل‌کرده‌ی رشته‌ی علوم ارتباطات است. روحیه‌ی طنز و علاقه‌ی وی به علوم زیستی او را به ارزیابی کاریکاتورهایی در روزنامه‌های محلی هدایت کرد. کارهای

ملاحظات در انتشار مقالات

■ صداقت و درستکاری در تمام امور، خواستنی و مطلوب است، اما در فعالیت‌های علمی، اهمیتی دو چندان دارد و نبود یا تردید در وجود آن، بنیان هر کار علمی را سست و غیرقابل اعتماد می‌سازد. فعالیت علمی اغلب منجر به انتشار نتایج می‌شود و این صداقت باید به‌طور کامل به این انتشار تسری یابد. در کار انتشار علمی، حتی با وجود صداقت نویسنده‌ی اصلی، اگر در مورد یکی از دست‌اندرکاران هر نوشتار، و یا اعتبار مجله‌ای که این نوشتار در آن منتشر می‌شود دغدغه‌ای از عدم صداقت و یا غیرعلمی بودن وجود داشته باشد، فعالیت و نتیجه‌ی تحقیق نویسنده‌ی اصلی نیز زیر سایه‌ی آن قرار می‌گیرد و بری کردن او از تشکیک، اگر نه غیر ممکن، بلکه بسیار دشوار خواهد بود. از این‌رو، شایسته است دانشجویان، استادان و محققان ایرانی جهت حفظ وجهه و پیشینه‌ی علمی خود، از همکاری با کسانی که در صداقت و اشتها علمی آنان تردید وجود دارد در انتشار مقالات و فهرست‌های

وی مورد توجه هنرمندان و زیست‌شناسان واقع شد و علاوه بر کسب جوایز متعدد، چندین گونه‌ی جدید از حشرات نیز مانند *Strigiphilus garylsoni* Clayton, 1989 (Phthiraptera)، وی نام‌گذاری شد. *Serratotegra larsoni* Johnson, 1991 (Lepidoptera) به نام

چند خبر

■ آقای دکتر حسین رجایی شورچه که به‌تازگی دکتری خود دانشگاه بن آلمان دریافت نموده‌اند، در طول تحصیل خود ۴ مقاله در ارتباط بافون پروانه‌های ایران در مجلات معتبر منتشر کردند. این مقالات را می‌توانید در تارنمای انجمن جستجو فرمایید. ایشان همچنین مقاله‌ی ارزشمندی حاوی ۵۴ عکس رنگی زیبا و تصاویر قلمی ژنیتالیای نرها و ماده‌ها و صفات بارز دیگر در ۵۲ صفحه و با عنوان "بازنگری تاکسونومی و مناطق انتشار گونه‌های جنس *Gnopharmia* Staudinger از خانواده‌ی Geometridae و زیر خانواده‌ی *Ennomiinae*" در مجله *Zootaxa* به تاریخ ۲۵ جولای ۲۰۱۲ منتشر کرده‌است. نویسندگان مقاله مذکور علاوه بر حسین رجایی شورچه، آقایان *Stuning* از موزه‌ی تحقیقاتی بن و *Trusch* از موزه تاریخ طبیعی کارلسروهه هستند. مطالعه این مقاله ارزشمند را به حشره‌شناسان و پروانه‌شناسان علاقمند توصیه می‌نماید. شایان ذکر است که این مقاله برپایه بررسی ۲۰۰۰ نمونه متعلق به مجموعه‌داران شخصی و ده موزه معتبر اروپا و خاورمیانه و نیز ۲۰۰ نمونه جمع‌آوری شده توسط آقای رجایی در سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۰۹ از ایران بوده است. (منصور عبایی، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور)

معرفی کتاب

راهنمای آزمایشگاه آفات مهم درختان میوه برخلاف روش‌های رایج، به شیوه‌ای جدید و ابتکاری برای یادگیری مؤثر، افزایش دقت و خلاقیت دانشجویان استفاده بهینه از زمان آزمایشگاه تألیف شده است. بخش‌های مختلف آن با عنوان جلسه و براساس مطالعه تطبیقی آفات مهم درختان میوه در ایران تنظیم شده است به طوری که یک یا چند جلسه آن به گروه معینی از آفات با شباهت‌های ظاهری و بیولوژیک اختصاص دارد. با بررسی حشرات دارای قطعات دهانی زنده-مکنده (شته‌ها، شمشک‌ها و ...) آغاز و به تدریج به مطالعه سایر گروه‌های آفت در سخت‌بالپوشان، بالپولکی‌ها، بال‌غشاییان، دویالان و کنه‌های زیان آور درختان میوه می‌پردازد.

همکاران ما در این شماره

دکتر ابراهیم ابراهیمی داوری اخبار پژوهشی: دکتر هلن عالی‌پناه، مهندس هیوا ناصرزاده.

نشریات تازه رسیده به انجمن

Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, Serie B, 2012: 114
Entomologica Fennica, 2012 (23): 3
Arthropod Systematics & Phylogeny, 2012 (70):2
Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen, 2012 (61):1/2, 3/4
Mitteilungen Münchner Entomologische Gesellschaft, 2012: 102

مجله جنگل ایران، نشریه‌ی انجمن جنگلبانی ایران، ۱۳۹۱ (۴): ۳
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی تحقیقات حمایت و حفاظت جنگل‌ها و مراتع ایران، ۱۳۹۰ (۱): ۹

خبرنامه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران:

دبیر خبرنامه: دکتر فریبا مظفریان
زیر نظر هیأت مدیره‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران
تایپ و صفحه‌آرایی: مریم اعتضادالسلطنه
نشانی: تهران، ابتدای ولنجک، خیابان یمن، مؤسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، واحد ۲، ساختمان موزه، انجمن حشره‌شناسی ایران، صندوق پستی ۳۳۱-۱۹۶۱۵
تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۲۷۰۳۷
تارنما: www.entsociran.ir